

**NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60 ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTINO / OGLAŠI PO
CENIKU / POŠTAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188**

ORJUNA

**VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO
/ ANONIMNI DOPIŠI SE NE
PRIOČV-TEJO / POŠTINA
PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.**

Rapallo — Pariz.

S podpisom prijateljske pogodbe s Francijo je dobilo že do sedaj obstoječe razmerje med obema državama oficijelno lice. Ves diplomatski svet si je edin v tem, da ta korak dejansko ne spremeni v bistvu trenutnega stanja, da pa je za bodoči razvoj naših zunanje-političnih smernic velepomemben. Epoha absolutno italijanskim težnjam in zahtevam podvržena zunanja politika Jugoslavije je s tem podpisom končno veljavno zaključena in Jugoslavija je s tem podpisom dokazala, da so se njene notranje politične razmere uredile in je država konsolidirana in močna dovolj, da odkrito nastavi čelo vsem onim, ki so jo do sedaj smatrali svojim vazalom. Ne smemo pozabiti, da je minulo kolikor leto, ko je beseda zastopnika italijanske države veljala v Jugoslaviji več kot od naroda postavljenega ministra.

Tekom sedmih let poprevratne dobe je izrabila Italija vsako priliko, da otežkoči naš mednarodni položaj, bodisi na gospodarskem ali na političnem polju v zunanjem svetu, ter jo na ta način spravi v absolutno svojo odvisnost. Vsled te diplomatske igre je bila Jugoslavija prisiljena iskati zaslombo pri močnejši državi. Nesrečna kratkovidnost naših bivših zunanjih ministrov pa nas je pripeljala tako daleč, da smo v tej težki dobi imeli skoro za oficijelnega »zaščitnika« ravno ono državo, ki nas je spravila v položaj, da smo si ga morali iskati. Vsako uslugo, ki nam jo je izkazala Italija v zunanje-političnih akcijah, pa smo morali plačati s težkimi novci. Žrtvovati smo morali bitne narodne interese. Nenasitljivo žrelo italijanske diplomacije smo morali polniti vedno znova, z novimi, za nas skrajno pomžujočimi, za narod in državo naravnost uničujočimi pakti. Res je, da so vse pogodbe podpisane med Jugoslavijo in Italijo v obeh vseh naroda le zamazan papir in je to dejstvo spontano potrđila ob mnogih prilikah narodna skupščina, vendar pa je gotovo, da bi nadaljnji neprestani prijateljski sestanki z našo ljubezljivo sosedo morali ohladiti

razmerje Francije do nas, kljub temu, da je ustvarila svetovna morija med obema narodoma tesno, nerazdružljivo krvno pobratimstvo. In poleg tega, te zamazane krpe so nam že iztrgale skoro srce, od našega naroda so nam vzele 600.000 najboljših sinov Jugoslavije.

Izgleda, da nam je končno usoda, ki nam do danes ni bila naklonjena, vendar pokazala prijaznejše lice. Šestkrat smo obhajali obletnico rappalske pogodbe v temnih dneih, brez vsakega znamenja bližnje, boljše bodočnosti. Šestkrat smo bodrili ob tej priliki zaslužjene brate, naj vztrajajo in vselej smo se v polni meri zavedali, da smo sami in le peščica drugih se z nami, ki smo trdno odločili boriti se proti idejam zunanjih ministrov, proti njihovi politiki, ki je šla za popolnim pozabljenjem oropane zemlje in njene dece. Danes, ko obhajamo sedmo obletnico nesrečnega rappalskega dne, moremo smelo trdit, da naš trud in naše žrtve, naše delo ni bilo zaman. Zunanje politična linija, ki smo jo vedno zastopali, postaja oficijelna državna smer. To dejstvo mora navdati vsakega še tako velikega pesimista med nami z zavestjo, da smo delali in delamo prav. In to naše delo je pripomoglo k današnjemu položaju države, ki se je končno po svojih predstaviteljih zavedla svojega pčnosa in svoje časti, ter z energično geto zaključila bilanco preteklosti in točno označila pot, po kateri gre v bodočnosti.

Sedma obletnica rappalske pogodbe z podpisom prijateljskega pakta s Francijo vsaj deloma dostojno proslavljena. Naj kriči fašistovski tisk in ironizira ta prijateljski pakt kolikor hoče, dejstva, da je Italija na Balkanu s svojo podlo igro končala, ne more zatajiti. Udarci, ki je bil s tem zadan Mussolinijevi zunanji politiki, se bo pokazal prav kmalu tako na političnem kot gospodarskem polju. Mreža, ki jo je spletel s tolikim trudom in žrtvami rimski tribun, se je pričela trgati in od nje ostane samo še kos, dovolj velik, da se ujame sam.

Pantarjev skok . . . !

Berlin, 1. X. 1927.

Po poslednjem neuspelem afrontu črnosrajčnikov proti Franciji ob priliki zadnjega atentata na Mussolinija in njegovega pomočnega romanja v Tripolis, je že skoraj izgledalo, da bo Duce resigniral na kakršenkoli poizkus zaplesti se v bor-

bo s Francijo, ki je v odgovor na njegovo zadirkanje in vpitje njegovih banditov promptno odgovorila s koncentracijo čet na Ligurskih Alpah in postavitvijo mornariškega detachmenta in avijonskih eskadril na Korziki. To mnenje je še osobito podprla znana Mussolinijeva politi-

ka na Balkanu, kjer se je Italija s transkim paktom in javnim podpiranjem Makedonskega komiteta ne malo angažirala.

Sedaj pa je nenadoma zapela fašistovska trobenta zopet ob francoski meji, in sicer na mestu, ki je za Francijo nadvse pomembno, to je v Tangerju, kjer so uprizorili Mussolinijevi molojci čez noč pod komando princa Undinskega mornariško demonstracijo, ki živo spominja na žalostno poznani Vilhelmov panterjev skok na Agadir. Diktator opravičava ta svoj dalekosežni in morda historično važni korak s položajem Italije, ki ne more kot vesela ob Sredozemskem morju priznati brez odpora Tangerskega statuta, ker je bil zasnovan brez sodelovanja in privolenja Italije, ki zahteva, da se skliče radi Tangerja nova konferenca ali upostavijo novi diplomatski pregovori, pri katerih bo Italija enakovpravna ostalim v poštev prihajajočim državam.

Dočim je krvavi mož z Monte Citoria oznanil svetu, da zaenkrat še pristane v svrhu likvidiranja spora na konferenco ali diplomatske pregovore, pa je govoril zbranim fašistovskim masam ob priliki proslave V. obletnice zavzetja Rima po fašistih vse drugače in jim striktno dejal, da prihaja čas dejanj in izbruh one vojne, katero že vsi pravoverni toliko časa pričakujejo, ker vedo, da bo izšla iz nje Italija okrepjena in ojačena. Sicer je zgovorni Benito že ponovno oblekel sililsko togo in prokoko napovedoval veliko vojno, v kateri se bo izkazal prerajeni italijanski narod in popravil sramoto »caporetskega čudeža«, a ostal samo pri besedah. To pot je premeriti njegov nastop resnejše, ker ne sloni samo na želji doseči pri zbranih masah hipni efekt, nego je odsev stanja, v katerem se danes nahaja Torquemado XX. stoletja s svojim režimom in celo zemljo.

Fašizem in Italija sta danes navzlic vsem protizagotovilom v najakutnejši krizi, ki zahteva temeljite

remedure celega javnega življenja. Italijanski želodci, katere je hranil doslej Mussolini s polento kupljeno za drago izposojene amerikske do'arje in angleške funte, pričenjajo vpiui, ker so državne jasli izpraznjene in pogrnjene samo še za 300 tisoč izvoljenih Italijanov-milčnikov, katerim edinim se danes v Italiji izborno godi. Gospodarska kriza, katero je hotel Mussolini udušiti z ricinusovim oljem in petardami plačanih opričnikov, je izlila z vso silo na dan in objemlje vse panoge tako »svetočega italijanskega gospodarstva«, ki bo v najkrajšem času sledilo lepemu zgledu tudi sijajno zgrajene veleladje »Mafalde«. Z gospodarsko krizo pa raste v geometrični progresivni nezadovoljstvo srečnega italijanskega ljudstva, ki ga je sam ljubi Bog obdaroval z Mussolinijem — Sv. Franciškom XX. stoletja! Z vsako stopinjo naraste nezadovoljnosti pa se bliža ura, ko bo odzvonilo črnosrajčniškemu režimu in njegovim mogotcem. Tega neutajljivega dejstva se zaveda sleherni fašist. Med njimi seveda najbolje Mussolini sam. Zato napoveduje danes s toliko sigurnostjo vojno, ker ve, da bo z njo vrge svet in zemljo, ki ni hotela sprejeti njegovega po paralizi smrdečega evangelija o svetosti nasilja in tiranstva, v novo krvavo klanje, katerega posledice zamorejo postati nedogledne in omogočiti enkrat že zaustavljeni rdeči poplavi z Vzhoda, znova pot v zapadno Evropo!

Kaj bodo dejali k temu njegove mu blazno obupnemu tarantelu ostali narodi, ni moči težko ugani. Gotovo je, da si bodo pred požarom, ki ga pripravlja bedasti pobesnelec na Monte Citoriju, zavarovali svoje strehe in poskrbeli z vsemi sredstvi za to, da v Italiji ne bo za dolgo mogla vstati zopet kaka zvezda Benitovega sijaja. In da pri tem osiguranju ne bo poslednja Jugoslavija, za to pa naj skrbi že sedaj Orjuna, ker bodo diplomati ta moment po stari navadi gotovo prespali!

A. V.

Izdajici.

Slovanske matere nevredni sin,
črvi plod bohotelega drevesa,
vohun krvnikov: nosiš na ušesa
jim bratov gnejv iz duše globočn
in ščuvaš nanje pse, goneč v pogin
jih, svojece v nenasitno žrelo besa.

Te grize vest, te groza nič ne stresa,
ko čuješ jak neznosni bolečin,
ki si jih kriv? — Izdajca! Le skrij
svoj zaznamenovani v vek obraz:
drži se ga prolita rodna kri,
ki ti nikdar je ne odmije čas,
in dokler žil bo rod in stal bo svet,
boš vselej in povsod proklet, proklet!
Rad. Peterlin-Petruška.

Izseljencem v Ameriko!

10.000 dinarjev in Tvoje ime se
bo čitalo v vseh svetovnih listih.
10.000 dinarjev samo in Tvoji
dediči Te ohranijo vedno v hvalež-
nem spominu.

10.000 dinarjev samo in spoznal
boš lahko vse epidemije, ki razsaja-
jo tam, kjer se ravna z ljudmi
slabše, kot z garjevimi psi.

Ne zamudi prilike! Odpelji se še
danes z brzovlakom v Italijo in po-
tuj v Ameriko z ladjo kot je bila
»Principessa Mafalda«. Najdeš jih
še mnogo in tudi posadko, ki je
vredna ravnokar po celem svetu
proslavljane.

LISTEK.

Bovška smrt.

V našem članku o kobaridski ofenzivi smo že omenili silen učinek nemškega strupenega plina, s katerim so bili zadušeni ob priliki predora celi laški bataljoni. Sedaj smo sprejeli iz rok komandanta 35. nemškega pionirskega baona — dr. Adolfa Gebhardta originalen opis deinstvojanja specialne nemške grupe za operiranje s strupenim plinom. Prevod je oskrbel brat Verbič.

Uredništvo.

Nenadoma so nas naložili v vagon, da smo zapustili kar čez noč mirno etapno zavetišče v severovzhodni Franciji, kjer smo se odmarali po naporih frontne službe. Cilj potovanja je bil ohranjen v najstrožji tajnosti in sem izvedel le na gotovih postajah za nadaljnjo smer potovanja. In tako smo se znašli lepega večera na Jesenicah, kjer smo sprejeli zadnje navodilo za pot in končni cilj.

Naš baon je bil edinica strašne specialne grupe za borbo s strupenimi plini in je bil baš na novo instruiran za način borbe z novim nadvse učinkujočim plinom, ki je bil prvotno namenjen za ofenzivo proti Angležem. Baza dejstvomovanja baona so bile težke s strupenim plinom napolnene mine, katere je bilo potreba metati na sovražnika iz 18 cm širokih gladkih minometalcev. Bataljon je bil oborožen s tisoč takimi minometalci, ki so bili prirejeni tako, da so se vžgali vsi naenkrat z enim električnim kontaktom in vrgli istčasno na gotovi predel fronte 1000 min napolnjenih s pljuča razjedajočim fosgenom.

Po sprejetih instrukcijah smo izvedeli, da nam je namenjena posebna vloga v bližnji avstro-nemški protitalijanski ofenzivi, katero bo vodil nemški general v. Below, kot eden najsposobnejših generalov, ki bo gotovo kos izvesti svojih nadčloveško nalogo predreti fronto nezavzetnih gora zasadenih po en milijon pušk broječi vojski maršala Cadorna.

V vojnem povelju, ki smo ga sprejeli od vrhovne komande, je bilo

glede našega 35. pionirskega baona sledeče: »Pri nameravanem napadu je treba južno od Bovca in severovzhodno od Soče ležeče soteske, v katerih ne more priti do pravega izražaja, artilerijski ogenj tako zaplniti, da ne bo pričakovati iz njih več znatnejšega odpora.«

Da izvršimo zaukazano nam nalogo, je bilo potreba v loku Koritnice, jugovzhodno od Malega Ravelnika vzdati tisoč minometalcev in odrediti cilj streljanja proti omenjenim soteskam.

Zavoljo nekih uspehov v 11. soški ofenzivi izvojevanih proti Avstrijem je ratoborni duh med Italijani zelo porastel. Z njim pa i samozaupanje, tako da se niso tedaj ničesar nadejali. V njih idiličnem miru jih je močno preplašilo truplo nemškega pionirja, ki so ga vlovili iz valov Soče pri Gorici, tako da je šel kot blisk po fronti glas, da so prišli »Tedeschi«. To vznemirjenje pa so kmalu umirili italijanski generali, med katerimi je ob tej priliki postal poznan posebno Cavaciocchi, ki je izrekel v tolažbo preplašenim svojim papenhajmovcem krilatice: »Samo naj pridejo vrniki Armia,

saj ne bodo več naleteli na Varove legije!« Ironija usode pa je hotela, da je doživel ravno kot tega generala najstrašnejše udarce.

Dočim so italijanski generali hrabril svoje preplašene vojake, pa smo se mi pripravljali z vsjo resnostjo za bližajoči se udarec in skoro neslišno spravili prav do prvih jarkov za ofenzivo dolčeno vojsko.

Prvotno za 22. oktober določeni dan pričetka ofenzive je bil preklinan in zamenjan s 24. oktobrom, ker so neki dezertjerji obvestili Italijane, da nameravamo 22. pričeti z ofenzivo.

Italijani so v resnici 22. oktobra nastopali nadvse živahno, 23. pa so že mnogo popustili, ker niso naleteli s strani sovražnika na primeren odgovor.

Naši minometalci so bili že vsi vzdani. Ob njih pripravljena potrebna množina municije — težke s strupenimi plini napolnjene mine, ki so jih v temnih nočeh prinesli mezgi prav do postojank.

Vreme je bilo za časa priprav nadvse neugodno. Vlivala se je ploha za ploho in gore je pokrila sneg. Šele 23. oktobra je prvič posijalo

I. P., Beograd:

Nova pota.

Čas hiti — s filmsko naglico se menjajo politični dogodki, kriza in mednarodni odnosi — zato treba tudi ljudi novega duha, otrok dvajsetega stoletja — epohe radija, histrostrih rekoriov in tehničnih veleizumov — dobe novega preustrojenja gospodarstva in človeške družbe — in gorje narodu in državi, ki ima na čelu ljudi, ki tiče še v starih vidih, ki zastajajo s svojo senilno zastarelostjo nazorov za brzim tempom nove dobe, ki je ne morejo in ne bodo mogli doumeti.

Smo v dobi na prelomu stare in nove družbe in tu treba novih sil — jasnega pogleda, ki je kos tej novi človeški Sturm in Drang perijodi presnavljanja. Dan za dnem se pojavljajo novi problemi, novi odnosi in dotlej, da pride zopet vse v redni tir, da se vse to iskanje nečesa lepšega in boljšega za ves človeški rod ustavi v novi formi, ki bo v stanu z malimi izjemami zadovoljiti človeštvo zopet vsaj za eno stoletje — dotlej treba neizčrpanih moči volin in dela, kajti danes moramo — prezirajoč vse predsodke, pozabljajoč preteklost, gledati v bodočnost ter hiteti z delom, da nas čas ne prehiti, ne ostavi za seboj ali kar bi moglo biti še usodnejše, da nas ne pregazi.

Tudi naša domovina stoji na prelomu nove dobe, ki še morda ni povsem tu — ki pa zna priti že jutri. Tičimo v sponah iluzorne karikature okorelega demokratičnega parlamentarizma, kar dokazujejo zadnje debate v parlamentu — obdani od držav, ki imajo na vladi reakcionarni prikrit absolutizem, fašizem, komunizem in moderni parlamentarizem — torej v pravem kaleidoskopu raznih sistemov. Tudi pred nami se pojavljajo dnevno novi vevažni gospodarski socialni in zunanje politični problemi, a žal naše stranke imajo čas le za debate, kdo bo izvoljen, kdo ne — za permanentne kriče, volitve itd.

solnce odkar smo se ustrojili v loku Koritnice in nam omogočilo pogled na Bovec in obdajajoče ga gore. Nas so bili med tem preoblekli v Bosance, ki so držali teje zasaden ta del fronte.

Nenadoma je prekinil tišino pok italijanskega topa, ki je poslal svoj projektil na koritniško cesto. Odgovora ni prejel in tako si italijanski artilerijski opazovalec ni mogel niti misliti, da zija pred njim na stotine najtežjih avstro-nemških topov, ki samo čakajo, da zaore svojo gromko smrt in razdejanje oznanjujočo pesem.

Napočil je večer. Pešadija je zasedla izhodne jarke. Artilerijci in mineri so dokončevali svoje poslednje priprave. Mi smo basali minometalce in preizkušali električne vžigalnike. Bila je 1. ura. Padal je fin dež in megla je pokrila dolino ter bovško planoto. Iznad nje se je dvigal samo kot mrki stražar Rombon, s katerega je od časa do časa posvetil italijanski žaromet in skušal predreti debelo meglo.

Medtem se je bližala ura dve. Ura napada. Nad postojankami je vladala še vedno grobna tišina. Mi

Toda tudi pri nas prihaja nova doba, v narodu se svita in treba je le sveže sile — ki bodo s fanatizmom in nematerialističnim idealizmom, ne iščejo slave, ne dobička, sli med njega in ga pripravili na veliki dan. In kje iskati to silo? Čemu iskati, ko imamo tu že kader intelektualcev, borbenih nekompromisnih Jugoslovenov v Orjuni, ki je v stanu izvesti novo si postavljene cilje. Sedaj po kongresu, ko se bo izdelal detajlni politično, ekonomski in socialni ter prosvetni naš program — je prišel, da pritegnemo v naše vrste svetovno in intelektualce, ne glede na stranko in svetovni nazor in poleg njih četo vnetih agitatorjev, ki bodo vršili podrobno delo v narodu — budeč ga, kažoč mu nova pota. Kajti ni Jugoslovenstvo premalo razvito samo v prečanskih krajih — nego tudi tu v predelih predvojnega Srbije še bohotne cvete velesrbstvo, kar najlaže dan za dnem opaža opazovalec tu v sami prestolici. In, ako ne pozabljam na delo doma, smemo tem manj na delo v neosvojenih delih in v bratski Bolgariji, kjer mora pravi Jugoslovenski duh makar s silo otresti s sepe Ferdinandovsko klicko in Protogerovove bandite — ter sprejeti roko, ki mu jo bratsko, z iskreno ljubeznijo — brez očitkov preteklo-

sti, odkrito nudi mlada, nova, socialno in gospodarsko preosnovljena Jugoslavija!

Toda ne delajmo si iluzij — delo je ogromno in trenutni neuspehi, ki jih brez dvoma ne bo malo, nam ne bodo smeli vzeti volje do borbe, kajti naše delo bo težak boj.

In ali bo Orjuna kos tej nalogi? Ne samo upam, nego celo uverjen sem, kajti v kratki dobi obstoja borbe, oklevetanja med narodom, političnega laviranja in odkrito priznam tudi skoro neoprostljivih hib — dobila je toliko izkustva, kot malokdo in more osvajajoč deloma prvotni program z novim delom med narod, ki ga treba dvigniti moralno, prosvetno in gmojno. Iz naših vrst naj vzkljuje organizatorji sistematičnega do najmanjšega detajla izgrajenega prosvetnega dela, organizatorji združništva, velikih enotnih nacionalnih strokovnih organizacij — sodelavci v Sokolskih vrstah, ki naj dajo narodu krepkih, svežih in discipliniranih članov!

Uverjen, da nova velika Jugoslavija — država bratstva, svobode, ljubezni, napredka, socialne in nacionalne pravičnosti gospodarskega in kulturnega razmaha ter moralnega prerorenja prihaja — ključem vsem, ki so voljni — Na delo!

Misli ob ustanovitvi 'Društva za pospeševanje cilje v Lige narodov'

Dne 3. novembra 1927 se je vršil ustanovni občni zbor tega društva, s čigar ustanovitvijo se morajo strinjati vsi oni, ki čutijo nacionalno in vedo, da se vprašanje naših zaslužjenih bratov ne bo rešilo med domačimi stenami, marveč le pred mednarodnim forum. Izvoljen je bil odbor in nudijo posamezni odbori zanesljivo jamstvo, da bo novo društvo delovalo res vzorno in da bo njegovo delovanje uspešno. Imenujem le imeni dr. Pitamic in dr. Pretnar. Mnenja pa smo, da je v ostalem odbor društva sestavljen mnogo preveč stereotipno. Ni nikjer predpisano, da bi morali priti v take hipnacionalne odbore zastopniki raznih uradov ter vseh mogočih političnih korporacij in struj. Odbor bi moral biti popolnoma homogen, enoten do potankosti v svojih nazorih in idejah. Novi odbor društva pa vsebuje zbirko imen, ki že sama na sebi vzbujajo strah, da do željene enotnosti ne bo prišlo, da bodo delali pač le posamezniki, dočim bodo drugi stali ob strani in s svojo »avtoriteto« kvečjemu zavirali društveno delo.

Te opazke so mišljene zgolj idealno in zlasti nimajo namena zadeti oziroma žaliti eno ali drugo osebo. Veselilo nas bo, če bo uspeh boljši, kot ga pričakujemo. Nehote pa se nam uriva druga misel.

Skušamo ustvariti enotno fronto na zunaj, skušamo nastopiti pred svetom kot reprezentanti državnega naroda. Kajti zahtevati moremo, da se ujedinijo z nami koroski in primorski Slovenci, primorski Hrvatje itd. le kot del jugoslovenskega državnega naroda, ne pa kot del slovenskega in hrvatskega naroda. Poydariti moramo torej pred svetom, da smo enotni, združeni za večno in da malenkostne difference med nami nimajo prav nobenega vpliva na na-

šo enotnost v narodnem in državnem oziru. Ustanovljeno društvo bo moralo čuvati in zastopati stališče bratov Srbov glede Makedonije in Makedoncev, istoimenski društvi v Zagrebu in Beogradu pa bosta morali zastopati naše stališče glede koroskih in primorskih Slovencev.

Vsako najmanjše oddaljenje od te osnovne teze bo onemogočilo uspeh in zmanjšalo naš itak že tako malenkostni ugled v zunanjem svetu.

Ko pa se združujemo na tak način za enoten nastop na zunaj, se porodi nehote misel, da bi se morali združiti za enotnost tudi v naši notranji politiki, vsaj kolikor so ž njo tangirana vprašanja nacionalne kulture in nacionalnega gospodarstva, torej vprašanja, ki so življenske važnosti za vsakega državljana, ne glede na njegovo pripadnost k eni ali drugi partiji. Kot nekaj posebnega so poročali naši časniki pred par dnevi, da se snuje v našem parlamentu »Klub poslancev — Sokolov«. Po 9 letih se je šele porodila ideja, ki bi morala biti izvedena že prve dni po sestanku prve narodne skupščine, saj je ideja v nujnem interesu Sokolstva. Seveda moramo ostati na podlagi dosedanjih izkušanj skeptični tudi napram temu klubu, kajti moč in vpliv partizanstva sta pri nas tako velika, da ubijata vsako, še tako dobro idejo.

Gotovo imamo v vrstah poslancev mnogo dobrih in poštenih oseb, gotovo so številni poslanci sposobni za dobro in pošteno delo. Žal pa dominirajo v skupščini in posameznih partijah skoraj brez izjeme elementi, ki so prišli na krmilo vsled raznih več ali manj ogabnih špekulacij. In kričanje teh partizanov ubija delo in polet onih idealistov, ki se v svoji ponižnosti ali dostojnosti nočejo rinuti v ospredje in nomor, da so se ohladile cevi topov. Ob 6. uri zjutraj se je pesem ponovila znova z izjemo, da se je streljalo z brizančnimi projektili, in sicer tako z artilerijo kakor z minometalc. Ta bobneči ogenj je bil laške pozicije do 9. ure zjutraj in zavzel ob ¾ na 9. uro dimenzije, kakršnih niso pojmlili niti stari pretorijanci s Flanderske in Verdunskih fronte.

Ko je bil ob 9. uri ustavljen artilerijski ogenj, so planili iz zaklosov pripravljene pešaki in v viharjem nalletu osvojili prve italijanske linije.

Ker smo imeli nalogo takoj po zavzetju prvih linij zasedati ožine, na katere smo streljali s plinom napolnjenimi minami, smo se dvignili ob 10. uri z bregov Koritnice in jeli prodirati proti Soči. Na podlagi starih izkušenj smo pričakovali navzlic našemu koncentričnemu bobnečemu ognju še vedno vsaj slabotni italijanski odpor. V našem pričakovanju smo se varali, ker so bili jarki prazni, v soteskah desno od Soče pa vse italijanske trupe po plinu zadušene. Tako smo nalleteli pri Laskem mostu na popolen bataljon alpinov podušenih po plinu od prvega moža

čje blatiti svojih rok s partizanskim gnojem.

Stanje v naši državi pa je danes tako, da je nujna pomoč potrebna. Ali ni mogoče, da bi se združili v našem parlamentu vsi oni tihi, pošten delavci, katerim se upira partizanstvo in ki čutijo, da tira to partizanstvo našo državo v propast? Čemu ne osnujejo ti dobri elementi posebnega, nadstrankarskega kluba, ki bi posegel v delovanje skupščine v vseh vprašanih splošnega značaja. V današnji skupščini število teh poslancev najbrž ne bi bilo veliko, toda dobra ideja se bo ukoreninila in bo gotovo našla ugoden odziv izven skupščine med narodom, ki je do grla sit partizanske igre. Ta narod bo gotovo odgovoril s tem, da bo idejo ne le pozdravil s vsem navdušenjem, marveč ji tudi propagiral s pritiskom na svoje poslance o priliki raznih shodov in zborovanj, zlasti pa o priliki volitev.

Današnji parlament govori o prečanski in celo evropski fronti, ne zaveda se pa, da se čujejo take

Poglavje k zgodovini slov. naroda.

Iz zaprašenih avstrijskih arhivov se izkoplje dnevno na svetlo material, ki je jasen dokaz karakterja onih ljudi, ki danes visoko v zraku vihte jugoslovensko trobojnico in ob vsaki priliki povdarjajo mučeništvu, ki so ga prestali v strahotnih dnevih svetovnega krvoprelitja. In ravno oni, ki so znali vedno obračati plašč po vetru in iz vsake situacije kovati težke novce, so tudi po prevratu v tem oziru ostali popolni ter kot taki reprezentirajo jedro naroda.

Služaj nam je zanesel v roke akt, ki jasno osvetljuje razmere v stanu stavbenikov, ki so vladale za časa vojne, ko je moral vsakdo, bodisi sposoben ali nesposoben, kdor ni bil pri gospodi z zlatom obšitimi ovrtniki v milosti, v svetovno morijo. Doma pa so ostali njihovi milijenci ter izrabljali gospodarsko bedo, da se si napolnili svoje žepe. Med temi izvoljenici pa je vladalo isto prisrčno razmerje kot med sestradanimi hujenami, ki se koljejo med seboj na smrt ob svežem grobu mrhovine.

Nimamo interesa delati reklamo

enemu ali drugemu. Hočemo le, da iznesemo pred javnost en slučaj, kakršnih se je dogodilo v oni dobi na stotine, ter s temi sramotnimi dejanji posameznikov vzgojiti mlajšo generacijo, da bo znala ob gotovem momentu izrezati smrdljiv tvor iz narodnega telesa ter ne bo zamudila prilike tako, kot smo jo mi.

An

das hohe k. u. k. Militärkommando

Graz.

In der Bauindustrie war eine Umstellung während des Weltkrieges, wie sie sich in den anderen Branchen vollzogen und diesen zu einem hohen Grade der Prosperität verholfen hat, nicht möglich. Im Gegensatz zu anderen Industriezweigen befindet sich das Bauwesen in einem Zustande der Stagnation, den in erster Linie der Arbeitermangel verursacht hat.

Die öffentliche und private Bautätigkeit ist gänzlich zum Stillstand gekommen. Lediglich die für mili-

ter baonskeoa komandanta. Z zasedbo sotesk smo izvršili svojo dolžnost ter se nato umaknili na stare pozicije, kjer smo jeli demontirati naših tisoč vzdanih minometalcev.

Dr. Adolf Gerhardt, Berlin.

BOMBARDON:

Fašistovska nebesa.

(Konec.)

Se mnogo zanimivosti bi si lahko ogledal Moriccutti, ko mu ne bi nepojmljiv strah neprestano zapiral oči, katere je odprl samo ob onih prilikah, ko mu je vtroglavica obračala želodec, in so se mu iz njega vlekli dolgi makaroni, s katerimi je markiral smer, v kateri je letel. Končno, ko je ubogi krilatec, za katerega beder se je junaški Moriccutti krčevito prijelam že z obema rokama od bolečin glasno pričel kričati, je priletel nebeški aeroplan nad krasno urejen park, sredi katerega se je dvigala ponosna stavba z velikim napisom iz dragih kamnov »Fašistovski dom«. Na ogromni terasi je stala počasna četa božjih krilatec v črnih srajcah in zlatim prapirjem

fraze smešno in da škodujejo ugledu naše države v inozemstvu. Čemu pred vsem svotem povdarjati nasprotje med Evrpo in Balkanom, čemu dajati orožje našim najhujšim sovražnikom, čemu napravljati meje in razlike, ki jih ni! Evropejci smo vsi, kulture pa nam manjka vsem. Ali je evropsko delovanje naših partij, pa naj bodo to slovenske, hrvatske ali srbske? Ali je evropsko, če se preganjajo politični nasprotniki do skrajnosti, če se z naša politična borba celo v družino in strogo privatne zadeve? Ali je evropsko, če postavi naša partija aksijom »Ljubljanska ulica mora postati naša domena«? Koliko takih vprašanj bi se lahko stavilo, koliko ogabnosti bi se lahko navedlo v dokaz, da smo postali vsaj v političnem oziru vsi skupaj Balkanci in da nimamo prav nobenega vzroka zgražati se nad Balkanom.

To so misli nacionalistov, ki se ne mešajo v politično borbo, marveč jo opazujejo od strani in gledajo, kdaj bo prišel čas za njihov nastop.

I. C.

tärische Zwecke geführten Bauten bieten dem Baugewerbe noch eine Beschäftigung.

Die Ausführung letzterer Bauten wird hier unter anderen auch der Maurermeisterfirma Andrej Černe, Sv. Petra cesta übertragen. — Der Firmainhaber »Černe« ist zu diesem Berufe von der weiteren militärischen Dienstleistung enthoben. Diese Enthebung dürfte jedoch nur solange in Kraft treten, bis Černe die ihm übertragene Arbeit in Durchführung bringt. — Abgesehen davon, dass Černe von der militärischen Dienstleistung enthoben ist, es soll auch ein grosser Teil der bei ihm beschäftigten Arbeiter — er protzt mit einer Zahl von 50 — einer solchen Enthebung teilhaftig werden.

Leider müssen wir zusehen, wie Černe unter dem Deckmantel »Entlohner« das private Baugeschäft floriert. — Unter vielen anderen privaten Bauten, die Černe durchführt, sei nur die Adaptierung des Stalles in der Šubiceva ulica (Besitzer Josef Platner, Disponent der Firma Josef Krisper, hier) erwähnt, wobei sich Černe gewiss einige Tausend Kronen verdienen dürfte. Die Adaptierung dieses Stalles in ein Magazin kann gewiss nicht vom militärischen Interesse sein.

Nachdem wir jedoch willig die Lasten der Kriege auf uns nehmen, so zeigen wir dem hohen k. u. k. Militärkommando an, dass Černe das in ihm gesetzte Vertrauen missbraucht.

Einem hohen k. u. k. Militärkommando ganz ergebenste Firmenlaibach, 22. August 1916.

Laibacher Baufirmen.

K. u. k. Militärkommando Graz, M. A. Nr. 181.313/Lst.

An

das Landespräsidium für Krain in Laibach.

Graz, am 20. Oktober 1916.

Es wird ersucht, über die in vorstehender Anzeige vorgebrachten

Kaiserjeve prsne karamele s „3 jelkami“

Proti kašlju katarju

Beschwerden Erhebungen insbesondere dahin gehend pflegen zu lassen, ob die Genannten tatsächlich ungerechtfertigt enthoben wurden.

Die Namen, Personal- und militärischen Daten, sowie die Bezugsdaten der Enthebungsakte (Behörde, Nummer) wollen bei Mitteilung des Erhebungsergebnisses anher bekannt gegeben werden.

J. POHARC:

Slovenci v Beogradu.

Da so Slovenci v Beogradu, o tem menda ni treba niti govoriti, ker to je itak vsakdo ve, a da jih je že okrog 6000 — torej vendar že prilično število, pa še širši javnosti ni znano. A vendar povsod naletiš nanje — uradnike po ministrstvih, delavce, privatne nameščence, služkinje — a žal tudi na take elemente, ki so nam bolj v sramoto kot čast in temu eminentno socialnemu vprašanju veljaj prevsem ta moj članek.

Vsi vemo, da nas vseh naša rodna zemlja doma ne more prehraniti in zato pač moramo s trebulom za kruhom in dandanes veljajo za Eldorado naši južni kraji — v prvi vrsti naša prestolica. Nešteto je romarjev, ki sledeč vabljuvjam predstavam prihite sem doli. A vendar je tudi tu silna konkurenca delovnih moči in eksistenčni boj oster. Med drugim prihaja sem nebroj deklet v nadi, da jih čakajo dobre službe — nekaterim se posreči, zlasti ako so imele že prej naslove — druge pa pridejo, tavajo, iščejo in padejo — pogrezajoč se vedno niže v močvirje velemestnega žrela. In človeku, ki gre opazovat to pestro življenje, se dogodi, da najde na cesti, v lokalih veliko število padlih — naših deklet. In ni še dolgo tega, kar smo imeli priliko čitati v nekem slovenskem dnevniku, da išče mati svojo hčer potom policije, ker se ji je nekje v Beogradu zgubila — sam sem imel pred leti priliko spoznati dotično dekle. Bila je čedna,

Din 159'

snežni čevlji brez krzna nasproti Mestnemu domu

VOIKA

Lasna popravilnica SNEŽNIH ČEVLIJ, GALOŠ in ČEVLIJ VSEH ZNAMK popravil vsak par v teku pol ure.

Skozi neštete sobane je prispel končno v malo, skromno opremljeno sobico. Tu je ležala na močnem postavku ogromna knjiga. Moriccutti, kot zlahki potomec degeneriranih rimskih devic in njihovih sužnjev, je imel poleg vseh mulatskih lastnosti tudi pravo črnsko radovednost. Ni mu dala žilica miru, da ne bi prelistal po njej. Takoj pri prvi strani pa so mu stopile na čelo debele potne srage. Tu so bili zapisani vsi njegovi grehi, od prve tatvine sv. Antonu iz puščice v cerkvi sv. Petra, pa do zadnjega — razdevičenja in umora 10-letne Agate.

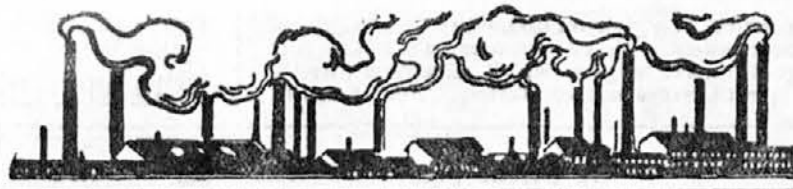
Kakor skozi meglo je čital vso svojo preteklost in prvič, od kar se je zavedal, se mu je oglasilo nekaj sličnega — kot je vest. Mehanično obrne poslednjo stran.

Prav v začetku stoji napisano z rdečim svinčnikom podčrtano: Št. 1.379.245.

Okrožnica.

Moriccuttiju se izbrisejo vsi delikti proti zakonu in morali, ker je imenovan od leta 1926. agilen in požrtvovalen borec fašistovske ideje. Podpis nečitljiv.

GRADBENO PODJETJE ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA

Bohoričeva ulica št. 24

dovolj izobrazena in šolana, lahko bi dobila dobro mesto, a tudi njo so mamljivo predstave zvalile sem dol — ne da bi vedela, kam gre — in delila je usodo žal tako številnih naših deklet.

Kot nacionalistom nam je usoda ljudstva pri srcu in nam Slovenskemu delu našega naroda še prav posebno usoda naših ožjih rojakov, zato predvsem povdarjam, da treba organizirati posredovanje služb — in naj bi naš človek predno se poda na pot, imel prej sigurno mesto.

Na merodajnih činiteljih je, da stvar organizirajo, s tem člankom pa sem hotel tudi javno svariti pred lahkovernim nasedanjem raznim va-

bam. Morda bi se dalo urediti stvar tudi na ta način, da bi se pri novoustanovljenem društvu Beograjskih Slovencev »Ivan Cankar« organiziral poseben informacijski odsek, ki bi šel našim doma, kateri žele doli, tozadevno na roko.

Našo javnost pa prošim, da po močeh s knjigami in prispevki podpre novo društvo, ki mu je cilj gojiti prosveto, našo pesem in igro — ter družabnost, ne glede na stan podneca.

Končno naj še omenim, da se precej naših tu tudi lepo udeležujejo v strokovnih organizacijah, Sokolu in Orjuni.

Kronika.

V vodstvu direkcije državnih železnic v Ljubljani so se izvršile v zadnjem času neke personalne spremembe. Med drugim se je zamenjal dosedanj pomočnik direktorja z drugim. Upamo in želimo, da bo imela ta izprememba dosti koristi za nacionalizacijo naših železnic. Govori se, da se opuščajo pota oportunitizma in pacifizma in da se prehaja na jasnejša pota narodne in državne samozavesti. To prehajanje se od nekaterih strani ovira, izgleda pa, da so močne sile na delu, ki bodo voljo naroda ujedinjenih Srbov, Hrvatov in Slovencev docela privedle do cilja. V tem smislu bi bilo nekako potrebno tolmачiti predstoječo spremembo v vodstvu direkcije.

Profesionisti. V zadnjem času se pojavljajo v raznih krajih agenti, ki vabijo razne profesioniste, da naj pridejo delati v razne tovarne vagonov in lokomotiv v naši državi. Opozarjamo prizadete delavce, da je v državi pet takih tovarn, in sicer so to po večini sledeče: Prva in drugi slovenski tovornica vagonov, lokomotiv in mostov v Brodu na Savi, druga je Sartid v Smederevu ob Donavi, tretja je Kafed v Kruševcu (Srbija), četrta je Ferrum v Subotici in peta je v Palanki (Srbija). Vse te tovarne imajo sedaj večja naročila od raznih gospodarskih ustanov, kot so n. pr. državna železnica, mestne cestne železnice, parobrodsko društva, vojaška uprava itd. Kar se profesionistov iz Slovenije tiče, pridejo v prvi vrsti v poštev boljši mizarji, tapetniki, pleskarji, kovači, strugarji, livarji, mostovni in strojni ključavnarji ter drugi profesionisti za gori navedena dela. Sprejema se v prvi vrsti najboljša moči, ki so v stanu samostojno delati, potem pa tudi mlajše moči, katerim se nudi lepa praksa. — Vsega vkup pride v poštev kakih tisoč raznih strokovnjakov.

Ni daleč dan, ko bo na Karpatih ponovno defilirala madžarska vojska... Po posetu grofa Bethlena v Rimu so se na pobudo moža z Monte Citoria i v Madžarski osnovali »fasciji«, ki so takoj v početku svojega delovanja pokazali točno kam merijo. O tem pričajo govori na mitingih madžarskih »fašjev«, med ka-

Moricuttiju se odvali težak kamen od srca. Torej je le vse res, kar so mu zagotavljali na zemlji.

Lahonče je bil vedno živahne narave. Toda telega, kot je bil v tem trenutku, bi ga ne spoznali njegovi najboljši drugje, iz rimskih zaporov. Od veselja poskoči skoro do stropa, naenkrat — tresk — tla pod njim se udero in Moriccutti pada — pada....

»Hej, človeče! Menda nečeš, da te ponesem za ovrtnik na zrak.« Krepka, mišičasta pest obdelava precej neumljeno rebra na trdi prični počivajočega telesa.

Moricutti, ki je odprl eno oko in z drugim po vsej sili rinil nazaj v nebesa, se končno zravna. Polagoma se zave položaja.

»V imenu 2000-letne kulture odločno protestiram, da se ne pusti človeka niti tik pred smrtjo v miru in se mu pošlje že na vse zgodaj rabilja v obisk. Moj konzul bo napravil najenergičnejše korake...«

»Pa ne čeblija možiček! Saj ti ne pustim časa za pritožbo, če ne mi umreš od strahu. Danes so slabi

terimi je nadvojvoda Josip govoril gornji stavek. Želimo varovancem g. Rothermerea vse ono, kar jim je treba, da bodo postali vredni svojih visokih zaščitnikov in zavojevalec, ki so baš sedaj praznovali eno svojih največjih zmag vseh časov — Cappareto.

Zanemarjeni prehladi imajo čestokrat najhujše posledice. Kot staro izkušeno sredstvo proti kašlju, katarju dihalnih organov, hripavosti in zasluženju so skoro po celem svetu dobro znane **Kaiserjeve prsne karamelle**, ki se dobivajo v originalni kakovosti v lekarnah, drogerijah in kjer so vidni lepaki.

Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani misli devetletnico osvojenega Jugoslovenov izpod tujega jarma praznovati z vstoličenjem znamenitega hajlovca in kazinota Ericha Tscherne-ta za svojega tajnika. Ali je res?

Hotinja vas. V soboto, dne 5. novembra se je poročil v Hočah neumorno delavni in vneti brat Ludvik Plomberger iz Skok z gđ. Frančiško Sovan. Mlademu paru najsrčnejše čestitke. — Martinov večer priredimo v nedeljo pri Novačanu Orehova vas.

»Železniški almanah 1928./29.« Naš poslovni svet, a naročito trgovački i industrijski, dobiče u aprilu idučje godine jedan neophodno potreban priručnik, u »Železničkom almanahu« — koji će tada izaći u redakciji naših najboljih stručnjaka. Pored svih tarifskih, komercijalnih i trgovačkih uputa, almanah će doneti i sve propise za rad s našim i medunarodnim saobraćajnim ustanovama, kako železničkim, tako i brodarskim, rečnim i pomorskim. Isto tako, u almanahu će biti i imenik naših železničkih stanica, tarafska kilometraža i stavovi za sve važnije produkte, tako, da će se moći uvek i lako snaći pri brzom proračunu vozarina i drugih dažbina. I to ne samo za naše već i za inostrane važnije trgovačke i industrijske centre. Naposljetku almanah će doneti i sve redove vožnje za sve železničke naše pruge, za medunarodni saobraćaj, pored redova vožnje i medunarodnih teretnih vozova. Pored toga doneče i redove vožnje

časi in če mi še ti in tvoji bratci ne bi dali kruha, moram beračiti. Saj veš — zaslužek je le zaslužek,« — pojasnuje krvnik in rine svojega klijenta skozi vrata na dvorišče kaznilnice.

No, in konec. Takšen je kot pravi tista pesmica v žabiškem žargonu:

»In so gauge zaškrpale
pa ga je hudič uzeu!«

Orjunashi smo za levičarsko orientacijo, ker smo proti izrodukam kapitalizma in ker hočemo pravično razdelitev dobrin v socialni društveni ureditvi.

Orjuna zahteva demokracijo pri kateri bo narod v resnici izvor vsake oblasti in ki bo nudila le temu popolno mogočnost sodatovanja v državni upravi.

brodarstva — rečnog i pomorskog, našeg i medunarodnog.

Knjiga se štampa čirilicom i latinicom, i imaće preko 50 tabaka teksta velike četvrtine. U pretplati staje 120 dinara. Dovoljno je poslati tačnu svoju adresu na »Železnički almanah« — zgrada železničke zadruga — Beograd« pa će se knjiga dobiti na poštansko poučće o trošku administracije almanaha.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dolnja Lendava. Dopis prišel, ko smo že lomili list. Priobčimo prihodnjič.

Vsem bratom in sodrudnikom, ki so vposlali čpise, a niso priobčeni, sporočamo, da smo bili vsled preoblega materijala prisiljeni odložiti za prihodnjič. Prosimo še za nadaljnjo neumorno delovanje.

Tužni glasi.

V komisiji za izdelavo proračuna manjšinske komisije Lige narodov je nastopil zelo odločno za naše rojake v Italiji delegat, univerzitetni profesor dr. Leonid Pitamic. Njegov možati nastop podprt z neovržnimi fakti je dojmil nadvse globoko vse prisotne in ne malo pripomogel k obsodbi Italije v tej sekciji. Izgleda, da se je vendar jelo dani in da bo imeli po devetih letih ribjega molka priliko čuti kako besedo v obrano naših krvavo maltretiranih zaslužjenih bratov tudi po oficialnih predstavnikih naše nacije pred forum civilizacije.

Zopet prisiljeno prispevanje. Kakor znano so v zadnjem času izdali parolo, naj vsaka pokrajina zbere denar za nabavo enega letala, ki naj se pokloni državi. Dočim se tržaška pokrajina omeji na mesto samo in zahtevajo tam le od javnih nastavljenecv, da prispevajo za letalo, se je goriška pokrajina vrgla predvsem na deželo. Tako so razni podeštate itak obubožanih in izropanih slovenskih občin prispevali iz občinskih blagajn razmeroma visoke zneske, tako občina Ponikve kar 200 Lir, Bovec 50, Soča 24, Trenta 20 Lir. Danes pa je tržaški »Popolo di Trieste« objavil celo vrsto domačinov, ki so morali gotovo pod pritiskom kakega krajevnega fašistovskega prapnateža prispevati vsak od 1 do 5 Lir.

Lov na Slovence za »Dopolavoro«. Kakor silijo fašisti slovenske otroke v ballisti organizacijo in so radi tega razpustili vse organizacije, kjer se je doslej zbirala slovenska mladina, tako silijo z vsemi sredstvi tudi odradste, da vstopijo v fašistovske organizacije, predvsem v tkzv. »Dopolavoro«, ki ima namen, da zaposluje delavce in uslužbenca v prostih urah. Radi tega so razpustili in razpuščajo še dalje slovenska prosvetna in druga društva.

Seveda pa niso pozabili tudi na vabo, s katero vabijo ljudi v svoj krog. Tako prireja sedaj goriška pokrajinska organizacija »Dopolavoro« izlete slovenskih članov v Milan in Rim. In da bo vaba še bolj izdatna, jim obetajo, kakor piše »Vedetta di Gorizia«, celo obisk pri papežu...

Osebnopreganjanje. Najnovejše ostro postopanje italijanskih oblasti proti slovenskemu življu se ne omejuje samo na razpust društev, pač pa sega še veliko globje. Tako je večina voditeljev mladinskega gibanja in sportnih organizacij, ki sv bile razpuščene, dobila od policijske oblasti »svarilo« (Diffido), da morajo menjati politične smernice. V Gorici je začela policija z manirami, kakršnih so tržaški Slovenci že davno navajeni. Že v zgodnjih večernih urah hodijo varnostni organi po lokalih, kjer se zbiraajo ob kazarcu vina Slovenci in zahtevajo od njih, da se legitimirajo. Ne zadovoljujejo pa se samo s tem, temveč jim precej surovo skušajo dopovedati, da bi bilo boljše zanje, ako ne bi sploh ostajali zvečer zunaj doma.

Bolj ugledni voditelji Slovencev v Trstu so vsi pod stalnim nadzorstvom. Po dvakrat in tudi večkrat na dan se oglašajo v njihovih pisarnicah ali stanovanjih agentje in se

prepričajo, če so še v Trstu in poizvedujejo, kaj počenjajo.

Ako koga pri takem obisku pogrešije, je že ogenj v strehi. Vsa policija je alarmirana in povsod se pokažejo agentje in izprašujejo in poizvedujejo. Tiskarna »Edinost«, ki je kakor znano stalno pod varstvom karabinerjev, je tudi neprenehoma cilj posetov raznih agentov.

Sedaj pa je tržaški prefekt naročil kvesturi, naj sestavi seznam vseh onih Slovanov v tržaški pokrajini, ki bi bili zreli za opomin (ammonizioni), ki je zadnji korak pred konfincacijo.

La situation de la minorité Yougoslave en Italie, s tremi kartami. Ljubljana 1927. Cena 20 Din.

»Manjšinski Institut« v Ljubljani je izdal svojo drugo publikacijo »Položaj jugoslovanske manjšine v Italiji«. Pisana v francoščini je namenjena vsemu izobrazenemu svetu, da mu odkrije resnico o strašnem duševnem in telesnem trpljenju Slovencev in Hrvatov v zasedenem ozemlju. Avtor, čegar nepristranost ne dopušča nikakega dvoma, dokazuje v živahni in prepričevalni besedi, kako je Italija prelomila vse svečano dane obljube o pravicah, ki jih bo dala svojim jugoslovanskim podložnikom, in kako upravičene in utemeljene so pritožbe in obtožbe italijanskega režima od strani naše manjšine. Po vrsti navaja naša publikacija slovesne izjave reprezentantov Italije, odpravo deželne in občinske avtonomije, boj proti maternemu jeziku slovenskih in hrvatskih podložnikov v šoli, cerkvi, na sodiščih in v upravi, poitalijančevanje slovenskih priimkov in imen. Dalje teptanje volilne svobode in političnih pravic, ukinitenje društvenega življenja, preganjanje naše knjige in časopisja; končno strahote terorja in nasilja, aretacije in deportacije, požige slovenskih domov, dogodke v Krnici, Bonovo afero in italijansko divjanje radi krnskega spomenika. Dodan je spisek nasilstev nad ubogo našo rajo pod italijanskim jarmom z navedbo škode, ki znaša milijone in milijone lir. Knjižici so dodane tri karte: prva — »Julijska Benečija« — kaže narodnostno stanje in novo upravno razdelitev slovenskega Primorja in Istre; druga — »Pokopališče jugoslovanskega šolstva v Italiji« — priča o poitalijančenju 531 naših šol; tretja — »Volilna geometrija v tržaški provinciji« — kaže, kako naj se prepreči pri eventualnih bodočih volitvah v rimski parlament izvolitev slovenskih poslancev. — Vsak slovenski izobraženec, ki je več francosčini, naj nemudoma seže po tej knjigi, ki mu pokaže v pravi luči divjanje tisočletne italijanske kulture. Knjiga je naprodaj v vseh knjigarnah.

Proslavitev nasilstva. Pisali smo že, kako slavijo v številki »Gerarchie«, ki je bila posvečena Julijski Krajini, nasilja proti Slovanom pod Italijo. Še bolj brutalna je bila ta proslavitev v »Popolo di Trieste« in v »Piccolo« od 30. oktobra, na dan, ko so slavili fašisti pohod na Rim. Z nekako slastjo so omenjali tam ponovno požig Narodnega doma v Trstu, požige in umore v Marezigah, v Krnici, napad na razne slovenske ustanove v Trstu, v Puli in po vsej Istri. Vrhunec tega slavljenja pa predstavlja vsekakor kraljevi odlok, s katerim se odreja, da se ne sme vpisati v kazensko izvidnico noben zločin ali prestopok, ki je bil izvršen v nacionalne namene ali pa če je bil kakorkoli v zvezi s takim namenom razen umora. Fašistovski vladi se je moral vsekakor tak odlok zdeti nekoliko prehud? Radi tega so smatrali za potrebno, da so objavo odloka spremenili z objavo utemeljitve, s katero je bil odlok predložen kralju v podpis.

Časopisje.

Naravnost poniževalen je način, kako morajo pisati slovenski listi v Italiji. Ne samo, da ne smejo pisati, kakor sploh vsi listi, ničesar o dogodkih, ki se dogajajo bodisi v notranjosti ali v inozemstvu, ki niso po godu italijanskemu režimu. Dan za dnem prejemaajo ukaze s strani prefekta, o čemur ne smejo pisati i

o čemur in kako morajo pisati. Stališče slovenskih listov je še težje, oni ne smejo niti tega pisati, kar objavljajo fašistovska glasila. O terorju, pod katerim morajo živeti Slovani pod Italijo, pa ne smejo niti ziniti. Ničesar ne smejo pisati o razpuščenih društvih, ničesar o premeščanju in preganjanju učiteljev, nič o gonji proti slovenski šoli in proti slovenski kulturi sploh, nič o vseh šikanah, ki jih delajo slovenskim trgovcem in obrtnikom, nič o napadih na slovensko združništvo.

In vse to vendar ne zadostuje. Fašistovski voditelji so slovenski tisk obsodili na smrt, kajti v Italiji ne sme biti ničesar, kar bi pričalo, da živijo tu Slovani. In da ni pisanje listov nasprotno ne državi in tudi ne režimu, je priznal celo tržaški prefekt. Izjavil je, da ni v pisanju ničesar, kar bi bilo kaznjivo. Toda pisanje, da je le negativno, da mu manjka tisto navdušenje za sedanj režim, ki je značilen za fašistovski tisk.

Zahvala. Ko odhajam iz Slovenije, se zahvaljujem vsem prijateljem našega abstinentskega pokreta, vsem oblastem, vsem sodelavcem, predvsem pa vsem sestram in bratom, za vso obilno pomoč za časa mojega antialkoholnega in antinikotinskega delovanja med mladino v Sloveniji. Prosim, da me tudi v bodoče in še intenzivneje podpirajo v mojem širšem delokrogu v Zagrebu. Vsi v borbo za zdravje! — Dr. Fedor Mikič.

VSEM GOSPODOM,

ki žele obleko po najnovejšem kroju, se priporoča pravkar otvorjeni prvovrstni modni atelje JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1. V zalogi največja izbira češkega in angleškega sukna.

Na obroke

kupite lahko tudi

knjige, muzikalije, papir i. t. d.

ako se obrnete na

Kred. zadrugo delajmih trgovcev v Ljubljani
Šelenburgova ulica 7/1.

Pojasnila in prospekti
radevolje na razpolago.

TOVARNA POHIŠTVA

I. I. NAGLAS Turjaški trg 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Najboljše angleško in češko blago

iz žiste volne za moško suknjo, damske plašče in obleke, priznane dobre pilotske preproge domače ročne industrije, vse vrste drugih preprog, stalno perilno blago priporoča po zelo ugodnih cenah

manufakturna trgovina

J. KOSTEVČ

LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 4.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovsne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvernica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

Mizice za pisalne stroje. THE REX CO., Ljubljana.

Katekizmi ne smejo biti več slovenski. Naučni minister je izdal odredbo, po kateri morajo katekizmi, ki se bodo rabili na drugojezičnih šolah (gospod minister je očitno sam pozabil na to, da je odpravil že vse neitalijanske razrede in da obstojajo kvečjemu še šole za drugorodce, ali pa niso šolski ravnatelji razumeli naučnega ministra in so napačno sestavili svoje okrožnice) imeti na častnem mestu (katero je to, okrožnica ne pove) vsake strani italijansko besedilo, na drugi strani šele nemški ali slovenski tekst slučajno primerno. Katehetje se izrecno opozarjajo, da stopi ta gorostastni

odlok že z novim šolskim letom v veljavo.

Naučni minister je torej držal besedo. Ko je namreč pred dvema mesecema v spremstvu vojvodinje D' Aosta obiskal šole v Brdih, je nagovoril tudi nekega župnika in v svoje veliko začudenje dožnal, da pridiguje domačemu prebivalstvu v slovenskem jeziku. Naučni minister je bil namreč prepričan, da onstran Soče sploh ni nobenega Slovenca, tako dobro so poučeni vodilni krogi in osebe v Italiji. Tem bolj pa se je začudil, ko mu je isti župnik pravil, da uči tudi otroke v šoli katoliško vero v njihovem materinem jeziku. To ga je tako oznevoljilo, da je vzkliknil: »Temu mora biti konec!« In kakor je videti, je možakar proti italijanski navadi držal besedo.

Za Orjuno pomenja nacionalizem borbo za nacionalno probudo naroda v smislu ideologije integralnega jugoslovenstva in borbo proti tuje-mu zemljelačnemu imperializmu.

Država smo mi! Zato pa smo pripravljene umirati zanjo le dokler veča ta definicija v resnici zanjo.

Naročajte „Pobedo“!

Prodajamo lepo ustrojene
volčje kože

za predposteljnice, dalje kupujem stalno lisčje, zajčje in vse kože od divjačine.

ZDRAVIČ, Ljubljana, Florijanska 9.

MAKULATURNI PAPIR

večjo množino
prodaja uprava Orjuna.

Cena kg Dia 4.—.

KAMGARN
SUKNO DOUBL

Za moške obleke — velika izbira ugodne cene

R. MIKLAUC

„PRI ŠKOFU“
Ljubljana, Lingarjeva ul.

BARŽUN

v krasnih barvah in
najnovjših vzorcih

Oglejte si naše
izložbe!

priporoča tvrdka

A. & E. Skaberne

Oglejte si naše
izložbe!

Ljubljana, Mestni trg 10

Ugodnost!

damske galoše 70 Din damski snežni čevlji 100 Din
moške galoše 75 Din moški snežni čevlji 110 Din

ANTON KRISPER
LJUBLJANA

Mestni trg 26 — Stritarjeva ulica 3

Vaša obleka

bo izgledala zopet kakor
nova, ako jo pustite
kemično čistiti v
tovarni

Jos. Reich
Ljubljana

Tovarna: Poljanski nasip 4—6.
Podružnica: Šelenbörgova ul. 3.

Piliranje v najmodernejših
vzorcih tekom 24 ur. Barvanje
oblek v raznih barvah.

Za nakup

mnogovrstnega galanterijskega blaga, igrač, otroških vozičkov, ročnih torbic, rokavic, nogavic, perila, kravat, predmetov za krojače in šivilje, toaletnih potrebščin

se cenj. občinstvu toplo priporoča

F. M. SCHMITT

LJUBLJANA
PRED ŠKOFIJO ŠTEV. 2
LINGARJEVA ULICA 4

Preselitev pisarne

S sledečim si dovoljujemo obvestiti cenj. občinstvo, da se je naša poslovalnica preselila s 1. novembrom 1927

v Ljubljani na Sv. Petra cesto št. 24.

Trgovina ostane še nadalje v Šelenbörgovi ulici št. 3.

Singer šivalni stroji Bourne & Co.
Filiala Ljubljana.

ZAHVALA.

V nepopisno težkih dneh ob prerani smrti naše ljube, nepozabne gospe

Milene Žerjavove roj. Lavrencič

nam je z vseh strani naše domovine bilo izraženih toliko dokazov iskrenega sočutja, obenem pa toliko plemenite počastitve spomina naše predrage, da smo globoko ginjeni hvaležnosti.

Neštetim znanim in neznanim prijateljem, ki so pokojnico kropili, jo zasuli z najlepšim cvetjem, tisočericim, ki so jo spremili na njeni poslednji poti, zastopnikom državnih oblasti, občin, korporacij in humanitarnih, kulturnih ter političnih organizacij, bodi izrečena naša najiskrenejša zahvala.

Ni nam možno na tem mestu imenovati vseh, ki so nas obdali s svojo ljubeznijo. Nikdar pa nanje ne pozabimo!

Veličasten izraz priznanja in sočutja, ki ga je pokazal Sokol I. svoji podstarostki in kumici, kakor tudi topli govor br. Josipa Turka, gospe Maše Gromove in gdč. Marije Grošljeve ter ganljivo lepe žalostinke, s katerimi so združeni pevski zbori počastili pokojnico, nam ostanejo v posebno milem spominu.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1927.

Rodbine dr. Žerjav-Lavrencič-Pehani.

„SAVA“

opče osiguravajuće dioničarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadransko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fond brez garancij bank-ustanoviteljice okroglo 30 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Sv. Petra c. 2** posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравајуће дioničарско друштво у Загребу